

Plaza Mayor i Madrid

Torget tävlar rimligen i kategorin "världens vackraste torg", och kvalar in väl. Ett annat torg som kommer högt upp på den listan har vi skrivit om tidigare - Place Stanislas i **Nancy**, som vi skrivit om tidigare. Plaza Mayor är ett bultande hjärta mitt i **Madrid**, både för ortsbor och för tillfälliga besökare. Backarna eller trapporna upp till torget liksom suger in strömmen av människor som är i omlopp i Madrids gamla kvarter. Man dras med och plötsligt, efter inträdet i en mörk passage, står man plötsligt där på det öppna torget. Det är ett anslående och överraskande möte, om du är där för första gången. Torget presenteras i stort sett alltid först i de vanliga turistguiderna, vilket är föga förvånande. Börja här, säger de, så får du en bra start i Madrid.

Den arkitektoniska inramningen är stram. Det är klassisk renässansarkitektur, med alla grekisk-romerska formelement på plats. Symmetrin är strikt, torget är en rektangel som mäter 129 x 94 meter. Torgets fyrkant är helt innesluten av de enhetliga huskropparna, genombrutna på nio ställen där passager och trappor leder dig vidare. Byggnadernas roströda fasader lyser i solen. De står i fin kontrast till fönsterinramningarnas gråa granit. I skuggan i arkaderna gömmer sig småbutiker, barer och restauranger. Arkaderna skyddar förstas både mot regn och sol.

I mitten står kung Filip III på klassiskt manér till häst. Han regerade vid den tid då Spanien var en världsmakt och Madrid blev dess verkliga huvudstad och växte så det knakade. Det var under hans tid som torget blev anlagt, men själv placerades han där på 1800-talet.

Torget invigdes år 1619. Det låg då i utkanten av staden. En större ombyggnad skedde i samband med en brand i slutet av 1700-talet. Annars är det mesta sig likt. Det har hänt mycket här. Torget har varit marknadsplats, tjuvfäktningsarena, teater och avrättningsplats. Inkquisitionens autodaféer är berömda. Autodafén var en sorts förnedringsprocession då den dömda fick vandra runt och ta emot folkets spott och spe, innan avrättningen.

Nuförtiden förflyter livet på torget ganska odramatiskt. På morgonen fylls den solindränkta västsidan av frukostätande turister. Erfarna servitörer i uniform skyndar långsamt mellan borden. Det är inte status att ha brättom här. Bländande leenden och mörka solglasögon överallt, och vita lemmar som blottas i vårsolen. På söndagen är det marknad. Gubbar i i keps står lutade i klungor över frimärksamlingar och myntkollektioner. Allmänt krimskrams bjuds också ut. Där ett gammalt porträtt av general Franco, där en serie katolska helgon i plast.

På natten är torget övergivet, trots spanjorernas förkärlek för sena vanor. Det plockas ihop och stängs igen. Vi hinner dock få fram en hyfsad supé: oliver, skinka, friterad bläckfisk, sallad, bröd och vin. När vi till sist drar hemåt så ekar det mellan torgets husväggar, när de sista stolarna och borden dras ihop och de mest uthålliga barägarna till sist stänger butiken.

